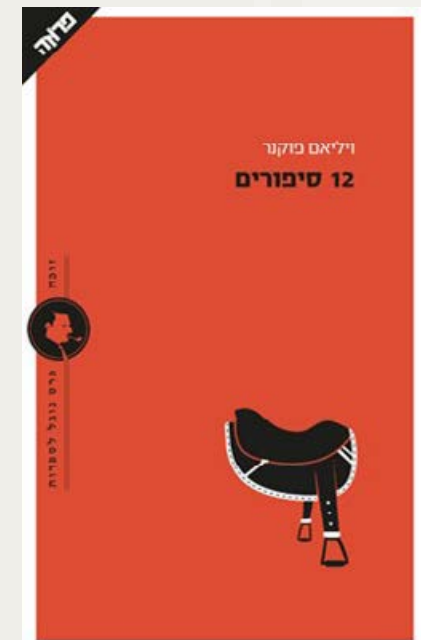

ויליאם פוקנר - "12 סיפורים"

ויליאם פוקנר - 12 סיפורים, (תרגמה מאנגלית רחל פון), הוצאת פן וידיעות אחרונות, 2018, 272 עמ'!

הסיפורים הקצרים של פוקנר מכים בקוראים בבטנם, ואף בליבם. הם מתארים מציאות מדכאת, צבועה, לא צודקת, ואנשים השבויים בתוך עולם אותו אין הם יכולים (או מנסים) כלל לשנות. הטרגדיות נבנות באיטיות והרע הצפוי לתפארת, יגיע בבירור. הקוראים היו רוצים להיכנס לסיפור, לשנות את הגורל, אך אין הם יכולים לעשות זאת.

כל סיפוריו של פוקנר מסתובבים סביב ריאליה משעממת של עיירה בלב הדרום האמריקאי. לעולם אין הם עוסקים בשאלות פילוסופיות הרות גורל, במציאות דמיונית שאיננה קיימת, או אפילו באזור גיאוגרפי שונה מהמקובל. סיפוריו תמיד מתארים אנשים חיים וקיימים ואת התנהגותם. דמויותיו אינן מתיימרות להיות מתקני עולם ו/או פילוסופים ו/או מנהיגים בעלי שם, אלא דווקא כאלו מליבת העוני, העליבות, והבורות. בסיפוריו מתגוררים הם כמעט תמיד בעיירה ג'פרסון הנמצאת במחוז הלא קיים 'וקנפֿטופֿה שבמדינת מיסיסיפי. כמעט תמיד עוסק הוא באנשי הדרום; העניים יותר והעניים פחות, המשכילים יותר והמשכילים פחות, ובכולם נעוצה גאווה עיקשת, ואולי אף אי ההכרה בתבוסתם במלחמת האזרחים. שוב ושוב חוזרת ונשנית אותה התנהגות (או העמדת פנים) אשר

לפיה יתנהג העולם כאשר יתנהג, אך איש הדרום יתנהג כפי שהוא צריך להתנהג, גם אם העולם כולו חושב אחרת.

פוקנר לעולם לא מנסה ליפות, ההיפך הוא. הוא מציג את הדרום האמריקאי בצורתו המכוערת והלא נעימה, גזעני, עני, בור, מזויף, אלים וברוטלי. אזור שבו הרבה מהילדים אינם יודעים קרוא וכתוב, אך הם יודעים להשתמש בסכינים ורובי צייד (וגם משתמשים). פוקנר היה רחוק מלהיות פוליטיקלי קורקט. השחורים מכונים בתרגום הנוכחי 'כושים' (כפי שהופיעו באנגלית של פוקנר עצמו), והיחס אליהם הוא מתחת לכל ביקורת. או ליתר דיוק, כפי שהיה היחס אליהם במדינות הדרום עד למעשה אמצע שנות השישים.

תריסר הסיפורים שלפנינו, אינם שונים ממסגרת זו. הראשון עוסק בילד שאחיו מתגייס לצבא במלחמת העולם השנייה לאחר ששמע על התקפת היפנים. האח הקטן רוצה להצטרף אליו כחייל מבלי שהוא מבין את משמעות העניין. אחר עוסק בקצין דרום פצוע המנסה לחזור לביתו אחרי ההפסד במלחמת האזרחים. השלישי בילד שהצטרף לחבורת חברים שיצאה לצייד ורודפת אחרי צבי ענק המהתל בהם, ועוד אחרים. אחד הסיפורים בשם 'ספטמבר יבש' מדגיש את האלימות הכבושה והגזענות של העיירה. מסתובבת שמועה כי כושי כלשהו בשם ויל מייז פגע בגברת בשם מיס מיני קופר, וכבר כל העיירה מתעתדת לפעול. יש מי שמנסה להתנגד בשפה רפה מתוך טענה כי הסיפור לא הוכח, אך הוא מועמד מיד בפני דילמה אכזרית, ויותר לא נמשך.

אחת התחבולות בהן הוא משתמש רבות בקובץ הוא תיאור הסיפור מנקודת מבטו של ילד. זה איננו לגמרי תופס את האירועים, אלא מפרשן אותם למיטב הבנתו. הקוראים הקולטים את שתי נקודות המבט, מבינים את הדילמה ורחמיהם נכמרים אליו, אלא שקצרה ידיהם להושיע.

רק שני סיפורים מתוך האסופה תורגמו בעבר לעברית. הבולט בהם הוא הסיפור 'ורד לאמילי' העוסק במותה של גברת מכובדת בעיירה דרומית (ג'פרסון כמובן). פטירתה מבשרת את סופו של

פוקנר לעולם לא מנסה ליפות, ההיפך הוא. הוא מציג את הדרום האמריקאי בצורתו המכוערת והלא נעימה, גזעני, עני, בור, מזויף, אלים וברוטלי.

הסדר הישן, ורק אחרי מותה מתגלה מה שהתגלה (וכמובן לא נגלה כדי לא לפגוע בקורא). סיפור זה היה הראשון שפרסם פוקנר במגזין כלל אמריקאי ובו החל פרסומו. הסיפור תורגם לעברית כבר לפני שנים רבות ודומני שבשנים מסויימות היה אף חומר הכרחי לבגרות בספרות (לא עוד).

אי אפשר שלא להתייחס לסגנון ולתרגום לעברית. פוקנר חיקה בכתיבתו את סגנון הדיבור של חלק מתושבי הדרום, אנגלית גרועה וקלוקלת שלעיתים קשה להבינה. התרגום לעברית של אנגלית זו הוא קשה משום שבישראל אין מדברים בעברית כה עילגת. ישנה בישראל אולי בעיה של מבטא כבד, וסתם טעויות של אנשים שהעברית אינה שפת אמם. אלא שמעטים נולדו בישראל ומדברים בדרך שקרובה אפילו להיגוי הדרומי המשובש. יש לשבח את המתרגמת שהצליחה להעביר את תחושת הסיפורים למרות הקשיים, הן בדיאלוגים הלא מעטים, והן בכלל התרגום.

פוקנר הוא יליד הדרום האמריקאי המובהק (1897-1962). הוא נולד בדרום, חי בדרום, ומת בדרום. למעשה, חלק מהתפיסות החשוכות נשארו אתו עד סוף חייו. כשהתקבלה ההחלטה על ביטול בתי הספר הנפרדים לשחורים ולבנים בדרום, צוטט פוקנר כמי שאיים שייקח רובה לידי כדי למנוע את מניעת הזכויות הבסיסיות מבני הדרום (אם כי לא ברור אם אכן אמר זאת).

פוקנר הוא סופר 'קלאסי'. הוא זכה בפרסים ספרותיים רבים כולל פרס נובל לספרות (בשנת 1949). יותר מזה, הוא עבר את מבחן הזמן ויצירתו עדיין מושכת עניין אחרי שנים רבות. מועטים הם הסופרים הזוכים למעמד קנוני זה ובדרך כלל יש סיבות טובות מאוד לזכייתם.

מומלץ לכל מי שאוהב לקרוא ספרות טובה שמשאירה את רישומה זמן רב אחרי הקריאה. אבל על הקורא לזכור שחויית הקריאה איננה תמיד שושנים.

פוקנר הוא יליד הדרום האמריקאי המובהק (1897-1962). הוא נולד בדרום, חי בדרום ומת בדרום. למעשה, חלק מהתפיסות החשוכות נשארו אתו עד סוף חייו.